

Hogeschool Saxion

B Archeologie

Opleidingsbeoordeling met erkenning ITK

Samenvatting

In mei 2025 is de bestaande hbo-bacheloropleiding Archeologie van hogeschool Saxion bezocht door een visitatiepanel van NQA. Hogeschool Saxion biedt deze vierjarig opleiding in de voltijdvariant aan. Voor het hoger beroepsonderwijs is dit een unieke opleiding die in Deventer wordt aangeboden.

Het panel beoordeelt de kwaliteit van de opleiding in zijn geheel als **positief**. De opleiding is doordacht opgezet en wordt met veel inzet uitgevoerd door een betrokken docententeam. De toewijding aan archeologie is merkbaar aanwezig en de opleiding wordt binnen het archeologische werkveld als waardevol beschouwd.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De opleiding heeft een goed uitgewerkte visie op het beroep van een hbo-bachelor archeoloog. Het panel is onder de indruk van het opleidingsprofiel en vindt het sterk dat de beoogde leerresultaten aansluiten op de protocollen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA). Dit maakt het beroepsprofiel toegepast en praktijkgericht en legt de focus op de Nederlandse context van Archeologie. De verkenning naar een breder uitstroomprofiel is ook positief. Het panel adviseert de opleiding om de bredere profielen zichtbaar op te nemen in het curriculum.

De beoogde leerresultaten voldoen voor wat betreft de inhoudelijke oriëntatie en het niveau aan de verwachtingen van het panel. De oriëntatie sluit aan op het Landelijke Profiel van Built Environment. Daardoor is ook de verbinding gelegd met de hbo-standaard en het hbo-niveau volgens het Nederlands Kwalificatieraamwerk (NLQF6). De afstemming met het beroepenveld is goed. De leden van de beroepenveldcommissie zijn met name afkomstig uit het archeologische domein. Ten behoeve van afstemming met het bredere domein is het advies om de erfgoedbrede oriëntatie explicieter mee te nemen in de beroepenveldcommissie.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De opleiding voldoet ruimschoots aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De inhoud, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteitszorg zijn stevig verankerd en goed uitgewerkt. Ook merkt het panel dat de opleiding aandacht schenkt aan een duidelijke leeromgeving in bright space en veel aandacht heeft voor digitalisering in de beroepspraktijk. Het panel waardeert het dat in alle leerjaren studenten in de praktijk actief zijn en leren. Het eerste leerjaar sluit af met de Fieldschool en in het tweede en derde leerjaar gaan studenten op stage. Het programma bestaat uit twee delen. In de eerste twee leerjaren ligt de nadruk op het aanbrengen van een brede inhoudelijke basis. De laatste twee leerjaren bieden ruimte voor inhoudelijke verdieping en verbreding. Deze overgang vraagt om meer zelfstandigheid van de student en legt het initiatief voor de doorontwikkeling bij de student. De opleiding heeft hier in de begeleiding meer dan voldoende aandacht voor. Vanaf het begin is de begeleiding persoonlijk en intensief. Ook in de tweede fase is er duidelijk aandacht voor de begeleiding en het onderhouden van persoonlijk contact zoals blijkt uit de stageterugkomdagen en de bijeenkomsten over Interdisciplinariteit, Professionaliteit en Archeologie (IPA).

Het panel erkent het potentieel van het interdisciplinaire Smart Solutions Semester. De resultaten en de perceptie bij de studenten van de organisatie en het leereffect van het SSS zijn echter wisselend. Het panel adviseert om de interdisciplinariteit meer vanuit het archeologische domein

te laten starten. Daarnaast adviseert het panel om de uitstroomprofielen meer herkenbaar op te nemen in de laatste twee jaren van het programma.

Het panel is onder de indruk van de kwaliteiten in het team van medewerkers. De docenten beschikken over waardevolle netwerken met de beroepspraktijk en over de inhoudelijke en onderwijskundige expertise om kwalitatief goed onderwijs aan te bieden. Deze kwaliteiten en dit enthousiasme worden ook door studenten opgemerkt en gewaardeerd. Dit leidt tot een goed studeerbare onderwijsleeromgeving met een uniek inhoudelijk en persoonlijk profiel.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De opleiding heeft een duidelijke visie op toetsing die in lijn is met het toetsbeleid van de academie en aansluit op de toetsvisie van hogeschool Saxion. Volgens deze visie ligt bij het toetsen meer de nadruk op het leren dan op het beoordelen. Uit de bestudeerde toetsen blijkt dat uitvoering in lijn is met deze visie. De toelichting op de beoordelingen is uitgebreid en biedt waardevolle informatie voor het leerproces. Uit de documentatie blijkt bovendien dat de toetsing transparant, valide en betrouwbaar is. Daarnaast is er voldoende aandacht voor de toetskwaliteit zoals blijkt uit de toetsanalyses en -evaluaties. De borging van de toetskwaliteit is eveneens van een goede kwaliteit. De examencommissie is goed gepositioneerd, heeft een correcte rolopvatting en vult haar borgende taken adequaat uit. Ten aanzien de toetsing van het eindniveau merkt het panel op dat de relatie tussen de scores en de toelichting en het gegeven cijfer duidelijker mag zijn. Daarnaast valt het op dat er bij het afstuderen relatief veel herkansingen voorkomen. Bij de herkansingen stelt het panel vast dat het verbeterproces frequent wordt meegenomen in de herbeoordeling. Het panel beveelt aan om oordeel van een herkansing te baseren op het afstudeerwerkstuk met het eindgesprek, zodat ook deze beoordeling een onderdeel is van het leerproces in plaats van dat het verbeterproces op zich onbedoeld een onderdeel wordt van de beoordeling.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. Het panel concludeert dat de beoogde leerresultaten van de opleiding worden gerealiseerd. De opzet van het afstuderen aan de hand van een afstudeerwerkstuk en een eindpresentatie is een goede vorm om het eindniveau van de beoogde leerresultaten aan te tonen. Het panel heeft in de loop van het visitatiebezoek gemerkt dat de opleiding bij het afstuderen enerzijds recht wil doen aan een wetenschappelijke gefundeerde benadering van onderzoek en anderzijds ruimte wil bieden voor praktijkgericht onderzoek. Het panel geeft het advies de visie ten aanzien van beide duidelijker uit te werken. De bestudeerde eindwerken laten namelijk een brede range aan inhoudelijke uitwerkingen zien. Het panel stelt daarnaast vast dat de kern expertise van veldarcheologie met bij behorende KNA-protocollen en vaardigheden goed toepasbaar is in het bredere uitstroomdomein. Het werkveld is tevreden over de kwaliteiten van de afgestudeerden. Werkgevers geven aan dat afgestudeerden beschikken over een waardevolle combinatie van theoretische kennis en praktische vaardigheden. Afgestudeerden zijn bovendien geschoold volgens de KNA-normen en beschikken over praktische ervaring en inzicht. Dit is volgens het werkveld een unieke combinatie die waardevol is voor het beroepenveld van deze opleiding.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	7
Schets van de opleiding / Karakteristiek	9
Terugblik vorige visitatie	10
Beoordeling NVAO-standaarden	12
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	13
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	16
Standaard 3 Toetsing	21
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	24
Eindoordeel over de opleiding	27
Aanbevelingen	28
Bijlagen	29
1. Bezoekprogramma	29
2. Bestudeerde documenten	30
3. Curriculumoverzicht Bachelor Archeologie	32

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-bacheloropleiding Archeologie van hogeschool Saxion. Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd is samengesteld door NQA, in opdracht van hogeschool Saxion en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele aanbevelingen voor de opleiding. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, de Uitvoeringsregels accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland 2024* van de NVAO en de *NQA Handleiding Opleidingsvisitaties Hoger Onderwijs 2024 Opleidingsbeoordeling met erkenning ITK*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 27 mei 2025. Het visitatiepanel bestond uit:

Naam	Rol	Korte functieomschrijving
Prof. dr. W. De Clercq	Voorzitter	Hoogleraar Historische Archeologie, Universiteit Gent,
K.A.M. Hartog-Bos Bsc. MA.	lid	Senior programmacoördinator en hogeschooldocent Built Environment, De Haagse Hogeschool,
Drs. W. Burggraaff	lid	Adviseur en onderzoeker Erfgoedparticipatie, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,
E.A. Imasekhevbo	lid	Student aan de voltijdse hbo-bacheloropleiding Milieukunde bij Hogeschool van Hall Larenstein.

ir. A.B.C. Hoitink, auditor van NQA, trad op als secretaris van het panel.

Werkwijze panel en procesverloop

De opleiding Archeologie is ingedeeld in de visitatiegroep HBO Archeologie (uniek). Voor de opleidingsbeoordeling heeft de opleiding een zelfevaluatie en bijlagen aangeboden. Voor de beoordeling van de gerealiseerde leerresultaten heeft het panel vijftien eindwerken bestudeerd. Deze eindwerken zijn geselecteerd op basis van een groslijst van alumni van de afgelopen twee jaar. Bij de selectie is rekening gehouden met de variatie in studentwaardering.

Twee weken voorafgaand aan het visitatiebezoek heeft het vooroverleg en materiaalbestudering op de locatie van de opleiding plaatsgevonden en heeft het panel kennis gemaakt met de opleiding, de zogenaamde agenderende audit. In het overleg zijn de panelleden geïnstrueerd over de werkwijze van NQA en het NVAO-kader en zijn voorlopige bevindingen besproken. Zowel tijdens het vooroverleg als tijdens de visitatie zijn bevindingen voortdurend gedeeld. Tijdens het visitatiebezoek heeft het panel gesproken met diverse stakeholders van de opleiding, waaronder met studenten, docenten (examinatoren) en vertegenwoordigers van het werkveld en is het ter inzage gelegde materiaal bestudeerd (zie bijlage 2). Aan het einde van de bezoekdag is de door het panel verkregen informatie verwerkt tot een totaalbeeld en tot een voorlopig oordeel met argumentatie. Tijdens een afsluitende mondelinge terugkoppeling heeft de voorzitter van het panel het eindoordeel en belangrijke bevindingen meegedeeld aan de opleiding. De visitatiedag sloot af met het ontwikkelgesprek tussen het panel en vertegenwoordigers van de opleiding.

Medewerkers en studenten van de opleiding zijn in de gelegenheid gesteld om het panel (via mail) te benaderen buiten de bezoekdag om (inloopspreekuur), hiervan is geen gebruik gemaakt.

Na het visitatiebezoek is een conceptrapportage opgesteld, die is voorgelegd aan het panel. Met de input van de panelleden is een tweede concept opgesteld, dat ter controle op feitelijke onjuistheden is voorgelegd bij de opleiding. De panelleden hebben kennis genomen van de reactie van de opleiding en waar nodig zijn aanpassingen doorgevoerd. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld. Met alle (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie heeft het panel tot een weloverwogen oordeel kunnen komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Schets van de opleiding / Karakteristiek

De hbo-bacheloropleiding Archeologie is de enige beroepsgerichte opleiding in het archeologisch domein die in Nederland wordt aangeboden. Naast hogeschool Saxion bieden vier universiteiten in Nederland een wetenschappelijk bacheloropleiding Archeologie aan. De opleiding kende in het verleden een numerus fixus en liet jaarlijks 75 studenten toe, totdat ongeveer tien jaar geleden de numerus fixus is losgelaten in verband met de herstructurering van het techniekdomein in het hoger onderwijs. De instroom is sindsdien gestegen naar 150 tot 160 studenten per jaar. Met name studenten met interesse voor geschiedenis, maar zonder belangstelling voor het vak als docent, melden zich aan. Na een sterke toename is in de afgelopen jaren het totaal aantal archeologiestudenten gestabiliseerd. Op het moment van het visitatiebezoek zijn er in totaal 530 archeologiestudenten. De opleiding is binnen hogeschool Saxion in de academie Business Building & Technology (BBT) geplaatst. Dit is met ruim 1600 studenten een van de kleinere academies van hogeschool Saxion. Naast Archeologie horen de bacheloropleidingen Civiele Techniek, Technische Bedrijfskunde en Bouwkunde bij deze academie.

In het algemeen positioneert de opleiding zich als een praktische opleiding met een stevige theoretische basis en met aandacht voor techniek en digitalisering. Het curriculum is recent opnieuw ontwikkeld. De herontwikkeling is met name onderwijskundig en didactisch van aard. In lijn met de onderwijsvisie van hogeschool Saxion is er in het nieuwe curriculum meer variatie in werkvormen, zijn de leerlijnen meer sluitend gemaakt en zijn de generieke vaardigheden geïntegreerd in de inhoudelijke en vakspecifieke onderdelen. De onderwijseenheden hebben in het nieuwe curriculum een omvang van minimaal 5 EC en vormen samen een thematisch blok van 15 EC. De eerste twee leerjaren zijn gericht op het aanbrengen van kennis en vaardigheden. In de laatste twee leerjaren is er veel vrijheid bij het invullen van het programma. Deze keuzevrijheid betreft zowel de inhoud als de volgorde van de programma onderdelen.

Kenmerkend voor deze opleiding is de aandacht voor een breder uitstroomprofiel naar het beroepenveld. Deze aandacht is mede ingegeven door de sterk toegenomen instroom van studenten. Volgens de opleiding zijn er naast veldarcheologie beroepskansen in aangrenzende beroepsdomeinen. Daarnaast verkent hogeschool Saxion de mogelijkheden voor het aanbieden van aan Archeologie gelieerde opleidingen zoals Geo Media & Design en zijn er vergevorderde plannen om per studiejaar 2026 – 2027 te starten met de Ad-opleiding Geo Maps & Data.

Basisgegevens opleiding

Instelling	
Naam in RIO	Hogeschool Saxion
Adres	Handelskade 75, 7417 DH Deventer
Website	www.saxion.nl
BRIN-nummer	23AH
Status	Bekostigd
ITK	Positief

Opleiding	
Eerste naam in RIO	Archeologie
Locatie	Deventer
ISAT-code	39208
RIO-onderdeel	Techniek
Oriëntatie en Niveau	Hbo-bachelor
Voertaal	Nederlands
Alle opleidingstrajecten, afstudeerrichtingen, specialisaties	n.v.t.
Joint Programme	n.v.t.
Verleende graad en toevoeging van de graad	Bachelor of Science
Studielast in EC	240
Variant	Voltijd
Inleverdatum huidige accreditatie	1 november 2025
Datum locatiebezoek beoordelingspanel	27 mei 2025

Terugblik vorige visitatie

Tijdens de vorige visitatie in 2019 heeft het panel de volgende aanbevelingen gegeven:

Standaard 1

- *Vergroot de toekomstbestendigheid van de opleiding door enerzijds via lobbyen te proberen om de rol van de bachelor-archeoloog binnen de KNA te laten toenemen en door anderzijds met een breder uitstroomprofiel de employability verder te vergroten.*

Bij deze visitatie stelt het panel vast dat beide aanbevelingen zijn opgevolgd. Zowel in het curriculum als in de coaching van studenten is er gericht aandacht voor een breder uitstroomprofiel. Ook blijkt uit de gevoerde gesprekken tijdens het visitatiebezoek dat de opleiding aandacht schenkt aan het verkrijgen van een structurele plek voor bachelor-archeologen binnen het beroepsdomein van veldarcheologie.

Standaard 2:

- *Onderzoek hoe in het vernieuwde curriculum het lectoraat Bodem & Ondergrond een grotere rol kan spelen. Mogelijk kan het lectoraat worden betrokken bij het opzetten van een professionele master.*

Het lectoraat Bodem & Ondergrond is gefuseerd met het lectoraat Duurzame Leefomgeving tot het lectoraat Sustainable Area and Soil Transition (SAST). De fusie leidt ertoe dat dit lectoraat drie perspectieven combineert, namelijk technologie, governance en gebiedsontwikkeling. Het panel stelt vast dat het lectoraat SAST bij de curriculumvernieuwing is betrokken en bij de verkenning van het bredere uitstroomprofiel van de opleiding. De opleiding heeft in de afgelopen jaren de mogelijkheden van een masteropleiding verkend. Voorlopig legt de opleiding de focus op het verduurzamen van het arbeidsmarktperspectief van de bachelor afgestudeerden. Het panel ondersteunt deze keuze van de opleiding.

Standaard 3:

- *Het is aan te raden om bij afstudeerwerken met een bredere scope na te gaan of de expertise van de beoordelend examiner toereikend is, en waar nodig andere experts in te zetten.*

Het panel stelt vast dat de opleiding voldoende aandacht schenkt aan een passende expertise in de begeleiding en bij het beoordelen van het afstudeerwerk, zoals in dit rapport bij standaard 3 wordt aangegeven.

Standaard 4:

- *Overweeg om het toetsen via beroepsproducten ook toe te passen bij het afstuderen. De beroepsproducten dienen te worden onderbouwd door een verantwoording van de gemaakte keuzes.*

Het afstuderen aan de hand van een beroepsproduct is mogelijk en vindt plaats, zoals in dit rapport bij standaard 3 en standaard 4 wordt toegelicht.

Beoordeling NVAO-standaarden

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De opleiding heeft een goed uitgewerkte visie op het beroep van een hbo-bachelor archeoloog. Het panel is onder de indruk van het opleidingsprofiel en vindt het sterk dat de beoogde leerresultaten aansluiten op de protocollen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA). Dit maakt het beroepsprofiel toegepast en praktijkgericht en legt de focus op de Nederlandse context van Archeologie. De verkenning naar een breder uitstroomprofiel is ook positief. Het panel adviseert de opleiding om de bredere profielen zichtbaar op te nemen in het curriculum.

De beoogde leerresultaten voldoen voor wat betreft de inhoudelijke oriëntatie en het niveau aan de verwachtingen van het panel. De oriëntatie sluit aan op het Landelijke Profiel van Built Environment. Daardoor is ook de verbinding gelegd met de hbo-standaard en het hbo-niveau volgens het Nederlands Kwalificatieraamwerk (NLQF6). De afstemming met het beroepenveld is goed. De leden van de beroepenveldcommissie zijn met name afkomstig uit het archeologische domein. Ten behoeve van afstemming met het bredere domein is het advies om de erfgoedbrede oriëntatie explicieter mee te nemen in de beroepenveldcommissie.

Onderbouwing

Beroepsbeeld

Een hbo-bachelor archeoloog vervult een belangrijke rol bij het uitvoeren van archeologisch en cultuurhistorisch onderzoek en beleid. Archeologisch onderzoek is verplicht bij planvorming en (her)inrichting van de ruimtelijke ordening. Als er sprake is van bodemverstorende activiteiten die kunnen leiden tot het verlies van archeologisch erfgoed, is het wettelijk verplicht dat er archeologisch onderzoek plaatsvindt. In Nederland is dit vastgelegd in de Erfgoedwet en de Omgevingswet. Het archeologisch onderzoek dient te worden uitgevoerd door onderzoekers die in de praktijk zijn geschoold, zodat het onderzoek op de correcte proces- en bedrijfsmatige wijze plaatsvindt. Om dit onderzoek goed uit te voeren is kennis nodig van de technische, organisatorische en logistieke activiteiten van archeologisch onderzoek. Aanvullend is brede kennis vereist over archeologische periodes en materialen. Daarnaast zijn vaardigheden in het digitaal en analoog kunnen verwerven, verwerken en opslaan van onderzoeksgegevens van belang. Dit vereist in het algemeen een brede blik op het archeologisch onderzoek en interdisciplinair samen kunnen werken met diverse professionals. Ook brengt het beroep met zich mee dat archeologen zich bewust zijn van hun maatschappelijke verantwoordelijkheid en dat ze onderzoeksresultaten kunnen communiceren en presenteren aan een breed publiek.

Opleidingsprofiel

Het profiel van de opleiding is duidelijk onderscheidend van de universitaire bacheloropleidingen Archeologie. Het profiel is beroepsgericht en leidt op tot praktisch ingestelde onderzoekers met kennis van (digitale) technieken die breed inzetbaar zijn binnen archeologische onderzoeksprojecten. Het panel is met name onder de indruk van de vier uitstroomprofielen die na consultatie met het beroepenveld zijn opgesteld. In figuur 1 zijn deze profielen beschreven.

Figuur 1: De vier uitstroomprofielen van B Archeologie hogeschool Saxion (bron Opleidingsdocument Archeologie)

Van deze vier profielen is het profiel veldarcheoloog de inhoudelijke basis van de opleiding. Aanvullend is verbreding mogelijk in drie profielen: Digitale Technieken van de Fysieke Leefomgeving, Erfgoedbeheer en Bodem & Ondergrond. Deze profielen zijn een goede ondersteuning bij het begeleiden van studenten die op zoek zijn naar verbreding. Wat het panel betreft mogen deze profielen beter herkenbaar zijn in het curriculum, zodat het studenten ondersteuning biedt in hun oriëntatie op het bredere beroepenveld.

Beoogde leerresultaten

De inhoudelijke oriëntatie van de beoogde leerresultaten is afgestemd op de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA). Het archeologische beroepenveld werkt met deze norm die is ingesteld om de kwaliteit van het archeologisch onderzoek te borgen. De KNA bestaat uit een aantal protocollen en stelt minimale inhoudelijke en ambachtelijke eisen aan archeologische werkzaamheden. De opleiding sluit hierop aan door vier kerntaken te hanteren die typerend zijn voor het werk van een archeoloog op bachelorniveau. Dit zijn de kerntaken Analyseren, Onderzoeken, Delen en Bespiegelen.

De beoogde leerresultaten van de opleiding sluiten daarnaast aan op het Landelijk domeinprofiel Built Environment. Dit landelijke profiel beschrijft de eindkwalificaties voor afgestudeerden in het hbo-domein Built Environment, waartoe de opleiding Archeologie behoort. Built Environment hanteert voor deze beschrijving negen competenties; initiëren, ontwerpen, specificeren, realiseren, beheren, managen, onderzoeken, communiceren en professionaliseren. Deze competenties kennen, afgeleid van ZelCom, een oplopend niveau op basis van aard van de taak, aard van de context en mate van zelfstandigheid. De opleiding hanteert deze set van competenties in de leerdoelen van het programma. In een competentiematrix legt de opleiding de relatie tussen de competenties en de onderdelen van het onderwijs. De opleiding hanteert hierbij ook de piramide van Miller (knows – knows how – show how – does). Daarmee laat de opleiding zien dat de beoogde leerresultaten op het hbo-niveau liggen volgens het Nederlands Kwalificatie Raamwerk (NLQF6).

Afstemmen beroepenveld

De opleiding stemt op diverse manieren af met het beroepenveld. De afstemming vindt voor een groot deel plaats via de netwerken van docenten. Daarnaast neemt de opleiding deel aan landelijke overlegorganen zoals het Groot Reuvensoverleg. Dit is een overlegplatform voor alle archeologische organisaties en partijen die zich in Nederland bezighouden met archeologie. De opleiding beschikt daarnaast over een goed functionerende Beroepenveldcommissie (BVC). In deze commissie stemt de opleiding ontwikkelingen af met vertegenwoordigers van het beroepenveld zoals de Rijksoverheid, gemeente en het bedrijfsleven. Het panel merkt op dat met name de veldarcheologie in deze commissie is vertegenwoordigd en adviseert om vertegenwoordigers van het bredere beroepenveld toe te voegen aan deze commissie.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De opleiding voldoet ruimschoots aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De inhoud, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteitszorg zijn stevig verankerd en goed uitgewerkt. Ook merkt het panel dat de opleiding aandacht schenkt aan een duidelijke leeromgeving in Bright Space en veel aandacht heeft voor digitalisering in de beroepspraktijk. Het panel waardeert het dat in alle leerjaren studenten in de praktijk actief zijn en leren. Het eerste leerjaar sluit af met de Fieldschool en in het tweede en derde leerjaar gaan studenten op stage. Het programma bestaat uit twee delen. In de eerste twee leerjaren ligt de nadruk op het aanbrengen van een brede inhoudelijke basis. De laatste twee leerjaren bieden ruimte voor inhoudelijke verdieping en verbreding. Deze overgang vraagt om meer zelfstandigheid van de student en legt het initiatief voor de doorontwikkeling bij de student. De opleiding heeft hier in de begeleiding meer dan voldoende aandacht voor. Vanaf het begin is de begeleiding persoonlijk en intensief. Ook in de tweede fase is er duidelijk aandacht voor de begeleiding en het onderhouden van persoonlijk contact zoals blijkt uit de stageterugkomdagen en de bijeenkomsten over Interdisciplinariteit, Professionaliteit en Archeologie (IPA).

Het panel erkent het potentieel van het interdisciplinaire Smart Solutions Semester de resultaten en de perceptie bij de studenten van de organisatie en het leereffect van het SSS, zijn echter wisselend. Het panel adviseert om de interdisciplinariteit meer vanuit het archeologische domein te laten starten. Daarnaast adviseert het panel om de uitstroomprofielen meer herkenbaar op te nemen in de laatste twee jaren van het programma.

Het panel is onder de indruk van de kwaliteiten in het team van medewerkers. De docenten beschikken over waardevolle netwerken met de beroepspraktijk en over de inhoudelijke en onderwijskundige expertise om kwalitatief goed onderwijs aan te bieden. Deze kwaliteiten en dit enthousiasme worden ook door studenten opgemerkt en gewaardeerd. Dit leidt tot een goed studeerbare onderwijsleeromgeving met een uniek inhoudelijk en persoonlijk profiel.

Onderbouwing

Opzet van het programma

Het programma heeft een goed doordachte opzet en is aantrekkelijk vormgegeven voor studenten met interesse voor archeologie. Een leerjaar is onderverdeeld in vier kwartielen van 15 EC. De kwartielen hebben een centraal thema zoals Archeologie & Vondsten of Verbeelden van het Verleden. Elke kwartiel bestaat uit een toepassingsblok van 5 EC en twee kennisblokken van 5 EC die in opzet en inhoud op elkaar zijn afgestemd. Op deze wijze passen studenten de verworven kennis en vaardigheden direct toe in een praktijkopdracht. Deze opdrachten komen van het beroepenveld, maar kunnen ook komen van het lectoraat SAST. Het thema van het laatste kwartiel van het eerste leerjaar is een integratie van de eerdere drie thema's. In deze Fieldschool passen studenten alles wat ze hebben geleerd toe in de praktijk. Het programma van tweede leerjaar kent een vergelijkbare opzet als dat van het eerste jaar waarbij alle kennis en

vaardigheden samenkomen in het afsluitend stagekwartiel. Na het tweede leerjaar heeft het programma een duidelijk andere opzet. De eerste twee jaren zijn generiek en gestructureerd. In de laatste twee jaren bepaalt de student grotendeels zelfstandig de inhoud van het programma. De studenten maken in het derde jaar keuzes voor wat betreft de minor, de tweede stage en de capita selecta. Het laatste leerjaar bestaat globaal genomen uit twee semesters: het Smart Solution Semester (SSS) en het Afstuderen. Bijlage 3 geeft een grafisch overzicht van de opzet van het programma.

Inhoud van het programma

Het panel constateert dat de inhoud van het programma goed is uitgewerkt. De eerste twee leerjaren staan in het teken van het aanbrengen van een inhoudelijke basis, waarna het programma ruimte biedt voor individuele verdieping en verbreding. De inhoud is gestructureerd in de volgende vijf inhoudelijke en twee ondersteunende leerlijnen.

Inhoudelijke leerlijnen:
1. Kennis van archeologische perioden en vondstmateriaal (Body of Knowledge)
2. Archeologische onderzoeksprotocollen, wet- en regelgeving
3. Methoden, technieken en logistiek van archeologisch veldwerk
4. Digitale verwerving, verwerking en opslag van archeologische informatie
5. Cultureel erfgoed & Publieksbereik
Ondersteunende leerlijnen:
1. Ondernemend organiseren, projectmatig werken, geïntegreerde toepassing zelfontwikkeling en interdisciplinair samenwerken
2. Mondeling en schriftelijk communiceren

Tabel 1: inhoudelijke en ondersteunende leerlijnen programma Archeologie (bron opleidingsdocument Archeologie)

De inhoud van het eerste leerjaar staat in het teken van oriëntatie op het werken als archeoloog. De studenten maken kennis met alle facetten van het beroep, zodat duidelijk wordt of het beroep aansluit op hun verwachtingen. In de Fieldschool verrichten de studenten werkzaamheden op een door de opleiding geselecteerde archeologische opgravingsplaats en passen zij de opgedane kennis en vaardigheden toe in de praktijk. Het tweede leerjaar bouwt inhoudelijk voort op het eerste jaar. De complexiteit van de taken, context en mate van zelfstandigheid liggen op een hoger niveau. Hiervoor hanteert de opleiding het ZelCom-model. Daarnaast past de opleiding de Piramide van Miller toe bij het op een hoger niveau beoordelen van de competenties.

In het derde leerjaar is de inhoud van de minor vrij te kiezen. Naast hogeschoolbrede minoren en landelijke minoren via het programma Kies Op Maat, kunnen studenten kiezen voor een minor in het buitenland of voor een doorstroomminor. De opleiding heeft namelijk met een aantal universiteiten afspraken gemaakt over de doorstroommogelijkheden na deze opleiding. Tijdens de stage in het derde jaar doen studenten werkervaring op in de beroepspraktijk. De stage dient minimaal 25 veldwerkdagen te bevatten. Afhankelijk van de stageopdracht en stageplaats passen studenten opgedane kennis en vaardigheden toe en worden competenties verder ontwikkeld. Inhoudelijke verdieping vindt aanvullend plaats in het vierde kwartiel met capita selecta. De studenten kiezen voor dit kwartiel drie van de volgende vijf thema's:

- Ecologische archeologie en Funeraire archeologie (5 EC)
- Materiële Archeologie (5 EC)

- Historische Archeologie (5 EC)
- Erfgoed en Publieksbereik. (5 EC)
- Digitale Archeologie (5 EC)

Het afstudeerjaar begint met het Smart Solution Semester (SSS). Dit is een interdisciplinair project waarbij studenten samen met studenten van andere opleidingen werken aan een complex praktijkvraagstuk. Op deze wijze ontwikkelen studenten hun vaardigheden in interdisciplinair samenwerken. Het panel ondersteunt het belang van interdisciplinair samenwerken en is van mening dat archeologie in zichzelf al interdisciplinair is. Kenmerkend voor het beroepenveld is dat bij veldwerk altijd meerdere disciplines en belanghebbenden betrokken zijn. Studenten geven aan dat ze niet altijd de toegevoegde waarde van dit semester ervaren en dat de verbinding met archeologie lastig is te leggen. Het panel ziet dat de opleiding stappen zet, maar adviseert de opleiding om vraagstukken aan te bieden met een duidelijk archeologische component. Het panel merkt dat de wisselende ervaringen met SSS de aandacht heeft van de opleiding en vindt dit meer dan terecht. Het panel is bijvoorbeeld positief over de Interdisciplinaire Professionele Archeologie bijeenkomsten, waarbij archeologiestudenten tijdens SSS wekelijks bijeenkomen en elkaars ervaringen delen. Volgens het panel kunnen studenten elkaar ondersteunen in het ontwikkelen van interdisciplinair samenwerken en blijven ze zo met de opleiding verbonden. Ook waardevol zijn de bijeenkomsten ter voorbereiding op het afstuderen. In het laatste semester ronden studenten de opleiding af met een individueel een onderzoek rond een relevant thema voor de archeologische beroepspraktijk.

In het programma van het derde en vierde leerjaar mogen wat het panel betreft de uitstroomprofielen beter zichtbaar zijn. In het opleidingsdocument legt de opleiding de relatie tussen de vier uitstroomprofielen en de inhoudelijke leerlijnen (tabel 1). Zo zijn de eerste drie inhoudelijke leerlijnen gerelateerd aan het profiel Archeologie als Basis, is leerlijn vier meer gerelateerd aan Digitaal Werken en heeft leerlijn vijf een relatie met het profiel Erfgoed & Publieksbereik. Het vierde profiel Bodem & Ondergrond is gerelateerd aan de eerste ondersteunende leerlijn. Het is positief dat de opleiding deze relaties legt maar ze kunnen wat het panel betreft meer ondersteunend ingezet worden bij de inhoudelijke keuzes die studenten maken in het derde en vierde leerjaar.

Onderzoeksvaardigheden

Het uitvoeren van praktijkgericht onderzoek is integraal in het programma opgenomen. Deze opzet is in lijn met de onderwijsvisie van hogeschool Saxion. In de eerste twee leerjaren leren studenten de basisprincipes van het praktijkgericht onderzoek. Dit zijn kennis en vaardigheden zoals het opzetten en het uitvoeren van onderzoek met het analyseren van gegevens die zijn verzameld. De basisprincipes worden vervolgens in de projecten van het derde en vierde leerjaar op een hoger niveau toegepast. In het afstudeeronderzoek laten studenten het eindniveau zien. Dat de opleiding het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden relateert aan de KNA-normen is positief. In de beroepspraktijk dienen veldarcheologen zich aan deze norm te conformeren. Het panel stelt vast dat deze norm gedurende het gehele programma telkens wordt gehanteerd en dat studenten op deze wijze goed vertrouwd zijn met de KNA-normen.

Internationalisering

Het panel ondersteunt de keuze van de opleiding om zich te richten op de archeologie in Nederland, zodat de opleiding voldoet aan de normen van het werkveld. Daarnaast is er volgens het panel voldoende aandacht voor internationale kennisuitwisseling en voor het opdoen van

internationale ervaringen. Uit het opleidingsdocument blijkt dat er door het hele programma heen aandacht is voor internationalisering. In de eerste twee leerjaren is dit via internationale literatuur tijdens de kennisblokken. Aan het einde van het tweede jaar meldt een aanzienlijk deel van de studenten zich aan voor een korte buitenlandse stage. De opleiding heeft contacten met universiteiten uit het buitenland en docenten beschikken over een internationaal netwerk. Indien studenten ervaringen in het buitenland op willen doen, zijn er opties voor internationale korte stages in Duitsland, Engeland en Italië.

Instroom en leerroutes

De opleiding laat studenten toe met een havo, vwo of een mbo-4 diploma. Er zijn geen aanvullende voorwaarden om in te kunnen stromen. Deze toelatingseisen zijn volgens het panel realistisch en passend. Studenten die zich aanmelden bij de opleiding krijgen een uitnodiging voor een Meet & Greet. Ze maken dan kennis met toekomstige medestudenten en met studenten/docenten van de opleiding. Ook kunnen aspirant-studenten deelnemen aan proefflessen. Uit de gevoerde gesprekken blijkt ook dat studenten vooraf een goed beeld hebben gekregen van de opleiding. Ook over het relatief grote aandeel techniek in de opleiding wordt vooraf correct gecommuniceerd.

Voor studenten die studeren met een functiebeperking zijn er diverse voorzieningen. De studiecoach kan studenten die extra ondersteuning nodig hebben verwijzen naar een aandachtsfunctionaris die door de academie BBT is aangesteld. Het panel waardeert het dat de opleiding extra aandacht heeft voor het functiebeperkt studeren. Studenten met een functiebeperking worden uitgenodigd voor een gesprek waarbij men ingaat op de ondersteuningsvraag en actief op zoek gaat naar aanpassingen en oplossingen. Indien nodig of gewenst, kunnen studenten aanvullend gebruik maken van hogeschoolbrede voorzieningen zoals het studentendecanaat. Het panel merkt op dat de opleiding sowieso extra aandacht heeft voor studenten die studeren met een functiebeperking. Een voorbeeld hiervan is dat de opleiding in de Brightspace leeromgeving nauwgezet werkt met een eenduidige structuur voor alle cursussen. Daarnaast werkt men in de communicatie bewust zoveel mogelijk met beeldmateriaal om studenten met een functiebeperking te ondersteunen.

Begeleiding

De studenten zijn zeer tevreden over de begeleiding. Het contact met studieloopbaanbegeleider en docenten is persoonlijk en laagdrempelig. De opleiding werkt in de begeleiding met thuisgroepen. Een thuisgroep is een vaste groep studenten die regelmatig bijeenkomt en waarin studenten werken aan hun persoonlijke en professionele ontwikkeling. Een thuisgroep wordt hierbij geleid door twee studieloopbaanbegeleiders. Studenten hebben hierdoor altijd twee aanspreekpunten als ze vragen hebben of problemen ervaren tijdens hun studie. In de eerste twee leerjaren is de begeleiding goed georganiseerd en het panel vindt dit een sterk punt van de opleiding. Na het tweede leerjaar zijn leertrajecten individueel en is de begeleiding lastiger te organiseren. Het panel merkt op dat de opleiding diverse initiatieven ontwikkelt om de begeleiding in deze fase vorm te geven. Voorbeelden hiervan zijn de stageterugkomdagen, de IPA-bijeenkomsten tijdens het SSS-semester en de afstudeerkringen tijdens de afstudeerfase. Volgens het panel zijn deze initiatieven kenmerkend voor de opleiding en zijn ze tekenend voor de motivatie van docenten om studenten persoonlijk te begeleiden.

Docenten

De inhoudelijke expertise van de medewerkers voldoet ruim aan de verwachtingen van het panel. Ongeveer 30 medewerkers zijn bij de uitvoering van deze opleiding betrokken waarvan 25 in de rol van docent/onderzoeker. De opleidingsgraad en de inhoudelijke achtergrond van de docenten zijn meer dan adequaat volgens het panel. Zes docenten waaronder een lector zijn gepromoveerd en bijna alle docenten beschikken over een mastergraad. In het team is veel praktijkervaring aanwezig en docenten beschikken over relevante netwerken. Ook de onderwijskundige vaardigheden en expertise zijn van een meer dan voldoende niveau. Alle docenten beschikken over de Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid en over de Basiskwalificatie Examinering. Het panel merkt daarnaast dat docenten beschikken over waardevolle contacten met het werkveld en dat ze studenten snel en adequaat kunnen verwijzen naar personen uit hun netwerken. Door het groeiend aantal studenten is de werkdruk in de afgelopen jaren stevig geweest. De docenten geven aan dat deze situatie nu aanzienlijk is verbeterd en dat er meer ruimte is om studenten persoonlijk te begeleiden in hun leerproces. Volgens het panel is dit kenmerkend voor de inzet en de persoonlijke betrokkenheid bij de docenten van deze opleiding.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De opleiding heeft een duidelijke visie op toetsing die in lijn is met het toetsbeleid van de academie en aansluit op de toetsvisie van hogeschool Saxion. Volgens deze visie ligt bij het toetsen meer de nadruk op het leren dan op het beoordelen. Uit de bestudeerde toetsen blijkt dat uitvoering in lijn is met deze visie. De toelichting op de beoordelingen is uitgebreid en biedt waardevolle informatie voor het leerproces. Uit de documentatie blijkt bovendien dat de toetsing transparant, valide en betrouwbaar is. Daarnaast is er voldoende aandacht voor de toetskwaliteit zoals blijkt uit de toetsanalyses en -evaluaties. De borging van de toetskwaliteit is eveneens van een goede kwaliteit. De examencommissie is goed gepositioneerd, heeft een correcte rolopvatting en vult haar borgende taken adequaat uit. Ten aanzien de toetsing van het eindniveau merkt het panel op dat de relatie tussen de scores en de toelichting en het gegeven cijfer duidelijker mag zijn. Daarnaast valt het op dat er bij het afstuderen relatief veel herkansingen voorkomen. Bij de herkansingen heeft het panel de indruk dat het verbeterproces te veel wordt meegenomen in de herbeoordeling. Het panel beveelt aan om oordeel van een herkansing te baseren op het afstudeerwerkstuk met bijbehorend eindgesprek, zodat ook deze beoordeling een onderdeel is van het leerproces in plaats van dat het verbeterproces onbedoeld een onderdeel wordt van de beoordeling.

Onderbouwing

Toetsbeleid

De opleiding hanteert het toetsbeleid van de academie BBT. Het toetsbeleid biedt de kaders voor het toetsen, zoals een toetsvisie, uitgangspunten, richtlijnen voor de uitvoering en de borging van de toetskwaliteit. De visie van de opleiding sluit aan op de hogeschoolbrede visie op toetsing die aangeeft dat bij het toetsen de nadruk meer op het leren ligt en minder op het nemen van een beslissing. Het toetsen is een instrument om het leerproces van studenten te sturen en maakt het mogelijk om vervolgstappen te zetten in hun persoonlijke en professionele ontwikkeling. De uitgangspunten en richtlijnen voor de uitvoering zijn uitgebreid beschreven en bieden een duidelijk kader voor de wijze waarop de opleiding de toetsing uitvoert.

Toetsuitvoering:

De opleiding toetst zoveel mogelijk aan de hand beroepsopdrachten. In deze toetsen passen studenten kennis en vaardigheden toe in producten of diensten die een directe relatie hebben met de beroepspraktijk. Alle toetsen in het derde en vierde leerjaar vinden plaats aan de hand van beroepsopdrachten. Aangezien de opleiding waarde hecht aan voldoende historische kennis en aan kennis van bepaalde historische tijdvakken, worden alle kennisblokken uit het eerste leerjaar schriftelijk getoetst. Ook in het tweede leerjaar zijn er schriftelijke toetsen in de kennisblokken die onderdeel zijn van de eerste drie leerlijnen (zie tabel 1). Naast schriftelijke

toetsen met meerkeuze en open vragen om kennis en inzicht te toetsen, zijn dit ook casustoetsen om specifieke beroepsvaardigheden te toetsen, zoals het kunnen interpreteren van een archeologische kaart.

Het panel heeft toetsen van alle leerjaren ingezien en stelt vast dat de toetsen valide en betrouwbaar zijn. De Piramide van Miller (weten – inzicht – toepassen – demonstreren) wordt in de toetsing toegepast. Het panel heeft onder andere de toetsen van de kennisblokken Sporen en Structuren (kwartiel 1.2) en Cultuur & Landschap in de late middeleeuwen (kwartiel 2.2) ingezien. Deze schriftelijke toetsen zijn zorgvuldig opgesteld en uitgewerkt, zoals blijkt uit de toetsmatrijzen, antwoordmodellen en uit de evaluatie van deze toetsen. Daarnaast is de toets van het toepassingsblok Oppervlaktekartering uitwerken (kwartiel 1.1) bestudeerd. Dit is een mondelinge toets waarbij twee vakdocenten bepalen of een student voldoende kennis, inzicht en vaardigheden op basisniveau heeft opgedaan. Een voorbeeld van een beroepsopdracht is de toets van Ecologische Archeologie (capita selecta kwartiel 3.4). De studenten voeren in deze module diverse opdrachten uit. Ze nemen bijvoorbeeld monsters in het veld, analyseren botanisch materiaal en verwerken gegevens ten behoeve van het reconstrueren van de leefomgeving en de voedsleconomie. Deze toets bestaat uit een beoordeling van een portfolio met de resultaten van diverse opdrachten die zijn uitgevoerd.

Beoordeling eindniveau:

De beoordeling van het afstuderen bestaat uit een beoordeling van de scriptie of uit een beoordeling van een beroepsproduct met verantwoording (75%) en uit een beoordeling van het eindgesprek (25%). Beide onderdelen moeten met een voldoende worden beoordeeld. De begeleider van een afstudeertraject bepaalt of een scriptie/beroepsproduct met verantwoording ingediend kan worden ter beoordeling. Een onafhankelijke examinerator beoordeelt het eindwerk en betreft daarbij feedback van de opdrachtgever. Als het eindwerk voldoet kan er een eindgesprek plaatsvinden. Bij dit gesprek zijn naast de examinerator de afstudeerbegeleider, eventueel de opdrachtgever en een externe deskundige uit het werkveld aanwezig. De beoordelaar en afstudeerbegeleider beoordelen het eindgesprek waarbij de overige aanwezigen een adviserende rol hebben.

Na het bestuderen van de eindwerken concludeert het panel dat het oordeel over de onderdelen duidelijk wordt onderbouwd. Dit oordeel is een kwalitatieve score en heeft een schaal met vijf categorieën. De scores en de toelichting zijn volgens het panel terecht en correct. Het panel waardeert de inzichtelijke onderbouwing bij zowel goed scorende als bij zwak scorende studenten. De relatie met het uiteindelijke cijfer voor een onderdeel is echter niet altijd even duidelijk. De opleiding geeft aan dat in het cijfer onder andere de adviezen van de opdrachtgever en de werkveldvertegenwoordiger meegewogen worden. Het panel beveelt de opleiding aan om dit duidelijk aan te geven bij de beoordeling. Daarnaast merkt het panel op dat bij een herkansing de beoordeling vooral is gebaseerd op de verbeteringen die zijn doorgevoerd. Het panel beveelt de opleiding aan om ook bij een herkansing het beroepsproduct of de scriptie te beoordelen en niet de mate waarin de verbetering is doorgevoerd. Dit volgt de visie van de opleiding dat toetsing informatie geeft voor het leerproces in plaats van dat het leerproces wordt getoetst.

Verbetering en borging van de toetskwaliteit.

Het panel concludeert dat de opleiding de toetsing inderdaad als een instrument inzet om het leerproces te sturen en om vervolgstappen te zetten. De toelichting op de scores is duidelijk en

biedt waardevolle informatie aan studenten. Er is bovendien meer dan voldoende aandacht voor de kwaliteit van toetsing. De studenten zijn over het algemeen positief over de toetsing en geven aan dat de toetsing goed aansluit qua inhoud en vorm op de inhoud en opzet van een onderwijsselement.

De borging van de toetskwaliteit is in handen van de academiebrede examencommissie (EC). Kenmerkend voor de EC is de gedegen aanpak en zorgvuldige wijze van borging. De EC bestaat uit zeven leden waaronder een extern commissielid. De opleiding Archeologie is door een commissielid in de EC vertegenwoordigd. Een toetscommissie is door de EC gemandateerd om de toetskwaliteit te beoordelen en hierover te rapporteren. De toetscommissie adviseert de EC en de opleiding over het verbeteren van de toetskwaliteit. In het jaarverslag geeft de EC aan tevreden te zijn over de kwaliteit van de toetsen en over het eindniveau van de opleiding. De EC evalueert daarnaast jaarlijks de borging van de toetsing en neemt vier keer per jaar een steekproef onder de eindwerken ten behoeve van de borging van het eindniveau. Ook wonen commissieleden van de EC jaarlijks enkele afstudeerzittingen bij. Bevindingen worden in het jaarverslag van de EC gerapporteerd en besproken met de opleiding.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. Het panel concludeert dat de beoogde leerresultaten van de opleiding worden gerealiseerd. De opzet van het afstuderen aan de hand van een afstudeerwerkstuk en een eindpresentatie is een goede vorm om het eindniveau van de beoogde leerresultaten aan te tonen. Het panel heeft in de loop van het visitatiebezoek gemerkt dat de opleiding bij het afstuderen enerzijds recht wil doen aan een wetenschappelijke gefundeerde benadering van onderzoek en anderzijds ruimte wil bieden voor praktijkgericht onderzoek. Het panel geeft daarom het advies de visie ten aanzien beide insteken duidelijker uit te werken, zodat de wetenschappelijke benadering niet steeds impliciet het uitgangspunt vormt. De bestudeerde eindwerken laten namelijk een brede range aan inhoudelijke uitwerkingen zien. Het panel stelt daarnaast vast dat de kernexpertise van veldarcheologie met bij behorende KNA protocollen en vaardigheden goed toepasbaar is in het bredere uitstroomb domein. Het werkveld is tevreden over de kwaliteiten van de afgestudeerden. Werkgevers geven aan dat afgestudeerden beschikken over de waardevolle combinatie van theoretische kennis en vaardigheden. Afgestudeerden zijn bovendien geschoold volgens de KNA-normen en beschikken over praktische ervaring en inzicht. Dit is volgens het werkveld een unieke combinatie die waardevol is voor beroepenveld van deze opleiding.

Onderbouwing

De afstudeeropdracht:

Het panel vindt de afstudeeropdracht een passende afronding van de opleiding. De opdracht en de opzet van het afstuderen maken het goed mogelijk dat studenten het eindniveau van de beoogde leerresultaten aantonen. De studenten ronden de opleiding af met een onderzoek naar een relevant thema of een beroepsproduct voor de archeologische beroepspraktijk. Ze voeren de opdracht individueel uit, veelal bij de organisatie van de opdrachtgever. Voorafgaand aan de afstudeeropdracht werken studenten in de module Voorbereiden Afstuderen aan een conceptversie van een plan van aanpak. Deze voorbereiding mondt uit in een startgesprek met de opdrachtgever en afstudeerbegeleider. In dit gesprek wordt het plan van aanpak besproken en beoordeeld aan de hand van een aantal vragen en criteria. Voor de onderzoeksvragen geldt onder andere de eis dat de onderzoeksvragen op minimaal twee schaalniveaus zijn gesteld, zodat studenten kunnen laten zien dat ze voorbij het eigen onderzoek kunnen redeneren en rapporteren. De niveaus hebben bijvoorbeeld betrekking op het lokale en het landelijke niveau of op het organisatie- en het domeinniveau. Uiteindelijk leidt het onderzoek tot een afstudeerwerkstuk en vindt er een eindgesprek plaats. Dit gesprek begint met een presentatie van het afstudeerwerkstuk waarbij de student ingaat op minimaal drie stellingen die gerelateerd zijn aan het onderwerp. Vervolgens vindt hierover een gesprek plaats en volgt de uiteindelijke beoordeling.

Producten van afgestudeerden

Het panel heeft vijftien eindwerken bestudeerd en concludeert dat de beoogde leerresultaten in voldoende mate op het eindniveau worden aangetoond. De eindwerken verschillen aanzienlijk in onderwerp en uitwerking. Ook ziet het panel aanzienlijke verschillen in de mate waarin een afstudeeronderzoek theoretisch is ingebed. Bepaalde onderwerpen zijn duidelijk gerelateerd aan de veldarcheologie, zoals een uitwerking van een opgraving, een onderzoek naar een bepaald type huisplattegrond of een onderzoeksproject naar conserverings- en restauratiemethoden. Andere onderwerpen zijn meer technisch van aard en leiden tot een beroepsproduct met bijbehorende verantwoording. Voorbeelden hiervan zijn het ontwikkelen van een bruikbare database voor vondsten en een driedimensionale reconstructie van een middeleeuwse boerderij. Ook kan het onderzoek meer beleidsmatig zijn, zoals een onderzoek naar het archeologiebeleid van een bepaalde gemeente, of gericht zijn op publieksarcheologische onderwerpen.

De eindwerken laten een brede range aan uitwerkingen zien terwijl de uiteindelijke beoordeling redelijk generiek en wetenschappelijk gericht lijkt ingestoken. Na het gesprek met de examencommissie, toetscommissie en examinatoren kreeg het panel een beter beeld van de visie op de gewenste theoretische inbedding van het afstudeeronderzoek. Het panel adviseert de opleiding om deze visie duidelijker te documenteren. Het advies is daarnaast om deze visie zichtbaar op te nemen in de beoordeling. Wat het panel betreft kunnen de uitstroomprofielen daar ook goed bij worden betrokken.

Functioneren afgestudeerden

Zoals de uitstroomprofielen aangeven, komen afgestudeerden in diverse functies terecht. Een substantieel deel van de afgestudeerden besluit om door te studeren. Daarom publiceert de opleiding jaarlijks een overzicht van doorstudeermogelijkheden aan diverse universiteiten. Met name voor afgestudeerden met de ambitie om in de archeologie te gaan werken biedt een masteropleiding meer mogelijkheden voor een functie als veldarcheoloog. Daarnaast is een masteropleiding een voorwaarde om volgens de KNA richtlijnen als projectleider te kunnen werken. Vertegenwoordigers van archeologische veldwerkbureaus zijn van mening dat praktische archeologische vaardigheden en kunde voor hen met name doorslaggevend zijn. Wat hen betreft kunnen afgestudeerden ook als veldarcheoloog aan de slag en zien zij het projectleiderschap niet als een sterkqualificatie maar als een kwalificatie die jarenlange praktijkervaring en enige senioriteit vraagt.

In het algemeen geven afgestudeerden en werkgevers aan dat ze beschikken over de juiste kennis, vaardigheden en ervaring om in het brede werkveld aan het werk te kunnen. Volgens de werkgevers zijn afgestudeerden breed opgeleid, beschikken ze over waardevolle praktische ervaring en zijn ze goed bekend met de protocollen en richtlijnen van de KNA. Deze kwalificaties blijken ook goed toepasbaar in het bredere beroepenveld van de opleiding. Ook in dit domein gaan ontwikkelingen snel, en werkgevers ervaren dat net afgestudeerden goed in staat zijn om hen op het spoor van nieuwe (technische) ontwikkelingen te zetten. Volgens het panel is dit een mooi compliment voor deze opleiding en blijkt hieruit de waarde van deze opleiding voor het beroepenveld.

Eindoordeel over de opleiding

	B Archeologie
<i>Standaard 1 Beoogde leerresultaten</i>	Voldoet
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Voldoet
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Voldoet
<i>Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten</i>	Voldoet

De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO. Op basis hiervan beoordeelt het visitatiepanel de kwaliteit van de bestaande hbo-bacheloropleiding Archeologie van hogeschool Saxion als **positief**.

Aanbevelingen

Standaard 3

- Maak bij de beoordeling van afstudeerwerk duidelijk hoe de scores en toelichtingen zich verhouden tot het eindcijfer en geef daarbij inzicht in hoe het advies van de opdrachtgever en werkveldvertegenwoordiger wordt meegewogen.
- Beoordeel bij een herkansing het volledige afstudeerwerkstuk en de eindpresentatie, zodat niet alleen de aangebrachte verbeteringen onbedoeld worden beoordeeld.

Bijlagen

1. Bezoekprogramma

Tijdstip	Onderwerp	Gesprekspartners
10.00 – 10.05	Ontvangst	directeur teamleider projectleider visitatie
10.05 - 10.15	Afstemming panel	Panelleden
10.15 – 11.00	Gesprek met studenten	student voltijd jaar 1, lid OC student voltijd jaar 1 student voltijd jaar 2, lid OC student voltijd jaar 2 student voltijd jaar 3, lid OC student voltijd jaar 3 student voltijd jaar 4, lid OC student voltijd jaar 4
11.15 - 12.00	Standaard 1 en 2	docent, vz CC, lid AC docent docent, lid CC, SLB docent, vz OC docent, lid CC docent, lid CC lid CC
12.00 - 12.45	Lunch	Panelleden
12.45 - 13.30	Werkveld, alumni en onderzoek	werkvelddeskundige, lid BvC werkvelddeskundige, lid BvC werkvelddeskundige werkvelddeskundige alumnus voltijd docent onderzoeker SAST, stage coördinator, lid BvC docent onderzoeker, ass.lector SAST, lid BvC
13.45 – 14.30	Standaard 3 en 4	docent, vz CC, lid AC docent, lid TC, lid AC docent docent docent, lid EC vz EC vz TC
14.45 – 15.15	Gesprek met opleidingsmanagement	directeur teamleider
15.15 - 16.15	Beoordelingsoverleg	
16.15 - 16.30	Terugkoppeling	Team Archeologie en andere geïnteresseerden
16.45 – 17.15	Ontwikkelgesprek Onderwerp: Verbreden arbeidsmarktperspectief BSc Archeologie.	teamleider docent, onderzoeker docent, onderzoeker course director GMD notulist

2. Bestudeerde documenten

Algemeen:

Archeologie Kwaliteits- en Prestatieprofiel Ba vt (2025),
Archeologie Zelfevaluatie - Dashboard opleidingskwaliteit 2025,
Archeologie Studentenhoofdstuk visitatie (2025),
Archeologie Opleidingsdocument Saxion Archeologie,
Overzicht bewijslast,
Overzicht ingezette personeel,
Saxion Auditrapport Archeologie (2022),
Visitatierapport Archeologie Saxion (2019).

Standaard 1 Beoogde leerresultaten:

A3 BBT Archeologie 2024-2025,
Archeologie Conceptoverzicht Body of knowledge en Skills (2025),
Archeologie Motivatieformulier Minor Engineering the Future (Under)world (2023-2024),
Archeologie Onderzoek verbreden arbeidsmarktperspectieven BSc archeoloog (2022),
BBT Praatplaat Sustainable BBT,
Domeinprofiel Built Environment (2022),
Saxion onderwijsvisie,
Saxion Strategisch plan (2025-2030).

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Archeologie Curriculumoverzicht,
Archeologie Overzicht interdisciplinaire projecten,
BBT Internationaliseringsbeleid,
BBT Internationaliseringsbeleid aanvulling,
BBT Memo actieplan minoren (2024),
Saxion Beleid studeren met een ondersteuningsvraag (2022-2028),
Saxion Opzet ontwerp en organisatie Smart Solutions Semester (2024-2025),
Saxion Smart Solutions Semester (2024-2025),
Notulen OC studiejaar 23-24 en 24-25,
Notulen BvC studiejaar 23-24 en 24-25.

Standaard 3 Toetsing

Archeologie Competentiematrix 2024-2025,
Archeologie Overzicht toetsen 2024-2025,
Archeologie Voorbeeld kalibratie toetsing,
BBT jaarverslag examencommissie 2023 – 2024,
BBT OER 2024-2025,
BBT Toetsbeleid 2024-2025,
Saxion Kaders Onderwijs Organisatie Saxion 2024-2025,
Toetsdossier Oppervlaktekartering uitwerken,
Toetsdossier Sporen en structuren,
Toetsdossier Archeologisch Vooronderzoek,
Toetsdossier Cultuur en Landschap in LME,
Toetsdossier Stage,

Toetsdossier Ecologische Archeologie,
Toetsdossier Interdisciplinariteit, Professionaliteit en Archeologie,

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

Archeologie Afstudeerhandleiding Archeologie 2024-2025,
Archeologie Beoordelingsformulier Afstuderen,
Archeologie Schema doorstudeermogelijkheden 2025-2026.

Kwaliteitszorg

Archeologie HBO-monitor Archeologie (2023),
Archeologie NSE 2024 - opleidingsrapportage Archeologie,
Archeologie Panelgesprek archeologie 2024-2025,
BBT Kwaliteit- en evaluatiebeleid onderwijs,
BBT TVB Commissies en raden,
BBT Werkveldtevredenheidsonderzoek (2023).

3. Curriculumoverzicht Bachelor Archeologie

